
TEHILLIM 113: HEAVENLY LADDERS

R' Yair Lichtman

MAY 3, 2023
CONGREGATION KINS

פרשת אמור תשפ"ג

(1) TEHILLIM 113

- (1) Halleluyah. Praise, O you servants of Hashem. Praise the name of Hashem.
- (2) Blessed be the name of Hashem from this time forth and forever.
- (3) From the rising of the sun to its setting, Hashem's name is to be praised.
- (4) Hashem is high above all nations; His glory is above the heavens.
- (5) Who is like Hashem our God, that is enthroned on high,
- (6) that looks down low upon heaven and upon the earth?
- (7) He raises up the poor out of the dust, and lifts up the needy out of the dunghill,
- (8) that He may set him with princes, even with the princes of His people.
- (9) He makes the barren woman dwell in her house as a joyful mother of children. Halleluyah.

- (א) הַלְלוּ יְהוָה הַלְלוּ עַבְדֵי י"י הַלְלוּ אֶת שֵׁם י"י.
- (ב) יְהוָה שֵׁם י"י מְבָרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.
- (ג) מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבֹאוֹ מְהַלֵּל שֵׁם י"י.
- (ד) רַם עַל כָּל גּוֹיִם י"י עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ.
- (ה) מִי כִיּוֹ אֱלֹהֵינוּ הַמְגִבִּיהוּ לְשַׁכֵּת.
- (ו) הַמְשַׁפִּילֵי לְרֵאשִׁית בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ.
- (ז) מְקִימֵי מַעֲפָר דָּל מְאַשְׁפֵּת רֵימִים אֶבְיוֹן.
- (ח) לְהוֹשִׁיבֵי עִם נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ.
- (ט) מוֹשִׁיבֵי עֶקְרֵת הַבַּיִת אִם הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּ יְהוָה.

COMMENTARY

(2) MIDRASH TEHILLIM 113

עמד לו פרעה והלך לו אצל משה ואהרן בלילה שנאמר (שמות י"ב:ל"א) ויקרא פרעה למשה ולאהרן לילה. והיה דופק פרעה על פתחו של משה ואהרן בלילה. אמרו לו שוטה בלילה אנו עומדין וכי גנבים אנחנו שנלך בלילה בבקר אנו יוצאין המתן עד הבקר שכך אמר לנו הקב"ה (שם כ"ב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. אמר להם הרי מתו כל מצרים שנאמר (שם ל"ג) ותחזק מצרים על העם. אמרו לו ומבקש אתה לכלות את המכה הזאת ממך. אמור הרי אתם בני חורין הרי אתם ברשותכם הרי אתם עבדים של הקב"ה. התחיל פרעה צווח ואומר לשעבר הייתם עבדי אבל עכשיו הרי אתם בני חורין הרי אתם ברשותכם והרי אתם עבדי של הקב"ה צריכים אתם להלל לו שאתם עבדיו שנאמר הללויה הללו עבדי ה'.

Pharaoh stood up and went to Moshe and Aharon in the night... Pharaoh knocked at the door of Moshe and Aharon at night. They said to him, "Fool! It is nighttime. Are we thieves, such that we should depart at night? We will leave in the morning, so wait until the morning, as Hashem told us... He said to them, "behold, all Egypt is dying"... They said to him, "And you want to stop this plague from among you? Say 'Behold, you are free! Behold, you are in your own domain! Behold, you are servants of Hashem!'" Pharaoh began to cry out, "in the past, you were my slaves, but now, you are free, you are in your own domain, and you are slaves to Hashem. You must praise Him, for you are His servants..."

(3) RADAK TEHILLIM 113:1

ואמר הללויה ואמר שלש פעמים הללו – לומר שהלולים רבים אנו חייבים להללו.

It says "Halleluyah" and it says "Hallelu" three times – to indicate that we are obligate to praise him with many praises.

(4) NEFESH HA-RAV, P. 128

המדברים, אנחנו מקדשים ומהללים רק לשמו ית'. ונראה דהיינו פירושא דקראי דתחילת ההלל, הללוקה...הללו את שם ד', יהי שם ד' מבורך וכו', שכל השבחים והקדושות וההללים נאמרים רק כלפי שמו ית', ולא כלפי עצמו. והי"נ, אינו נכון לומר ברוך הוא וברוך שמו, דבנוסח כזה הרי אומר האדם להדיא שמברך לא רק לשמו, אלא אף לו – במה שאומר ברוך הוא, וזה אינו נכון.

נפש הרב / שכטר, צבי בן אלימלך - סולובייציק, יוסף דוב בן משה הלוי / עמוד 132
הודפס מאתר אוצר החכמה

(5) MALBIM TEHILLIM 113:1

יהי שם ה' מברך מעתה ועד עולם – כי יש הבדל בין ההלל ובין הברכה, שהתהלה היא מצד גדולתו ורוממותו, שבזה יודו גם העכו"ם וקראו לו אלהא דאלהיא, וחייבו לו התהלה והשבח, אבל לא הברכה, שהברכה מורה על השפע התמידית היוצאת ממנו ע"י השגחתו הפרטיית הם מכחישים זאת, על פי זה צוה לעבדי ה' שמעתה ועד עולם יהי ה' מבורך – ע"י שיספרו השגחתו הפרטיית, ולא די בהילול לבד

There is a difference between "Hallel" and "Beracha": "Tehillah" comes from His greatness and elevated status, which even non-Jews concede in calling him the "god of gods," and are thereby obligated in praise. But "Beracha" is not so, since "blessing" refers to the constant bounty which flows from Him through his Providence, which they deny. Therefore, he commanded the "servants of Hashem" that from now on, the name of Hashem should be "blessed," in that they should relate his Providence, and not suffice with "praise."

(6) DA'AT MIKRA TEHILLIM 113:3

וּמְשָׁמַע שְׁלֹא עֲבָדֵי ה' בְּלִבָּד, אֲלֵא כָּל הַבְּרִיּוֹת
כָּלֵם מְהַלְלִים אֶת שֵׁם ה', וְאֵף הָעוֹבְדִים לֵאלֹהִים
אֲחֵרִים מְהַלְלִים בְּאֵמֶת אֶת שֵׁם ה', אֵף שְׂאִינָם
מְפִירִים אוֹתוֹ בְּהַפְרָה בְּרוּרָה. וְעַל הַלְשׁוֹן מְמֹרָח-

תנ"ך עם פירוש דעת מקרא - כו (תהלים ב) / תנ"ך דעת מקרא / עמוד 345
הודפס מאתר אוצר החכמה

(7) MALACHI 1:11

(יא) פי ממזרח שמש ועד מבואו גדול שמי בגוים ובכל מקום מקטר מגש לשמי ומנחה טהורה פי גדול שמי בגוים אמר י"י צבאות.

(11) For from the rising of the sun even to the going down of the same, My name is great among the nations, and in every place incense will be offered to My name, and a pure offering, for My name is great among the nations," says Hashem of Hosts.

(8) R' HIRSCH, TEHILLIM 113:7-9

The conditions on earth, whether of the social or natural worlds, stand beneath His Providence and His direct guidance. A person who suffers in many manner is obligated to hope for a change in his status in a direct manner from Hashem.

(9) MALBIM TEHILLIM 113:8

ונגד מה שהיו אומרים שהעושר והריש והבנים והעקרות תלוי במזל ובמערכה, אומר כי לא כן הוא, ששני אלה תלויים בהשגחת ה', כמ"ש מה הקב"ה עושה? עושה סולמות ברקיע מוריש לזה ומעשיר לזה, מה הקב"ה עושה? מזווג זווגים בת פלוני לפלוני

Contrary to what they say, that wealth and poverty and children and infertility are dependent on constellations and fate, [the psalmist] says that this is not the case, for these things are dependent on Hashem's Providence, as the Midrash says, "What does Hashem do? He makes ladders in the heavens, impoverishing this one and making this one wealthy. What does Hashem do? He makes matches, [saying] 'the daughter of this one to this one.'"

(10) MEGILLAH 31A

אמר רבי יוחנן: כל מקום שאמרה מוצא גבורתו של הקדוש ברוך הוא, אמרה מוצא ענוותנותו. דבר זה כתוב בתורה, וישני בנביאים, ומשולש בכתובים.

Rabbi Yoḥanan said: Wherever you find a reference in the Bible to the might of the Holy One, Blessed be He, you also find a reference to His humility adjacent to it. Evidence of this fact is written in the Torah, repeated in the Prophets, and stated a third time in the Writings.

INTERTEXTUAL PARALLELS

(11) SHMUEL A 2:1-10 (FOCUS ON VV. 5-8, 10)

(א) ותתפלל חנה ותאמר עליו לבי בי"י רמה קרני בי"י רחב פי על אויבי פי שמחתי בישועתך. (ב) אין קדוש פי"י פי אין בלתי ואין צור כאלהינו. (ג) אל תרבו תדברו גבקה גבקה יצא עתק מפיכם פי אל דעות י"י [ולו] (ולא) נתכנו עללות. (ד) קשת גברים חטים ונקשלים אזורי חיל. (ה) שבעים בלחם נשפרו ורעבים חדלו עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה. (ו) י"י ממית ומחיה

מוריד שאול ויעל. (ז) י"י מוריש ומעשיר משפיל אף קרומם. (ח) מקים מעפר דל מאשפת ירים אביון להושיב עם נדיבים ונסא כבוד ינחלם פי לי"י מצקי ארץ וישת עליהם תבל. (ט) רגלי חסידו ישמר ורשעים בחשך ידמו פי לא בכה יגבר איש. (י) י"י יחתו מריבו עלו בשמים ירעם י"י ידיו אפסי ארץ ויטון עז למלכו ויגם קרן משיחו.

(1) And Hannah prayed, and said, "My heart exults in Hashem; my horn is exalted in Hashem. My mouth is enlarged over my enemies, because I rejoice in Your salvation. (2) There is none holy as Hashem, for there is none beside You. Neither is there any rock like our God. (3) Do not continue to speak so proudly; let not arrogance come out of your mouth. For Hashem is a God of knowledge, and by Him, actions are weighed. (4) The bows of the mighty men are broken; and they that stumbled are girded with strength. (5) Those that were full have hired themselves out for bread; and those that were hungry have ceased. While the barren has born seven; she that had many children has languished. (6) The Lord kills, and makes live; He brings down to the grave, and brings up. (7) The Lord makes poor, and makes rich; He brings low, He also lifts up. (8) He raises up the poor out of the dust. He lifts up the needy from the dung-hill, to make them sit with princes, and inherit the throne of glory. For the pillars of the earth are Hashem's, and He has set the world upon them. (9) He will guard the feet of His holy ones, but the wicked shall be put to silence in darkness. For, not by strength shall man prevail. (10) Those that strive with Hashem shall be broken to pieces; against them He will thunder in heaven. The Lord will judge the ends of the earth. He will give strength to His king, and exalt the horn of His anointed."

(12) RASHI TEHILLIM 113:9

עקרת הבית – ציון שהיא כעקרה יושיבנה.

אם הבנים שמחה – כי חלה גם ילדה ציון את בניה (ישעיהו ס"ו:ח').

the barren woman of the house – Zion, which is like a barren woman—He will seat her.

as a happy mother of children – (Isa. 66:8): "that Zion both experienced birth pangs and bore her children."